

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/9498,Pogrzeb-na-Laczce-Bohaterowie-godnie-pochowani-Warszawa-27-wrzesnia-2015.html>
24.03.2026, 08:25

Pogrzeb na „Łączce”. Bohaterowie godnie pochowani – Warszawa, 27 września 2015

– Wasze czyny podejmowane w imię miłości Boga i Ojczyzny, po wielu latach zapomnienia, zostają wreszcie dostrzeżone i właściwie docenione. W mrocznych czasach komunistycznego bezprawia byliście torturowani, zabijani i potajemnie grzebani, bez krzyża i mogiły. Bez rodziny, kapłana i modlitwy. Dopiero dziś odbieracie należną wam cześć – mówił biskup połowy Wojska Polskiego gen. bryg. Józef Guzdek podczas uroczystości pogrzebowych Żołnierzy Wyklętych.

Szczątki 35 bohaterów walczących o wolną Polskę a zamordowanych przez władze komunistyczne w mokotowskim więzieniu zostały pochowane na „Łączce” na Powązkach Wojskowych w Warszawie. Msza żałobna, która rozpoczęła uroczystości związane z pogrzebem, została odprawiona na pl. Piłsudskiego. Przy ołtarzu wystawiono 35 trumien ze szczątkami ofiar, w tym pięć udekorowanych wstęgami Orderu Virtuti Militari.

– Mieli zniknąć na zawsze, zamordowani, szkalowani i wymazani z pamięci pokoleń. Determinacja rodzin Żołnierzy Niezłomnych, ich towarzyszy broni oraz środowisk niepodległościowych przyczyniła się do tego, że doczesne szczątki pomordowanych zostały wydobyte z ziemi. Polegli Niezwyciężeni odzyskali swoją tożsamość – mówił podczas homilii biskup Guzdek.

W Panteonie-Mauzoleum zostali pochowani:

Stanisław Abramowski „Bury”, Władysław Borowiec „Żbik”, por. Henryk Borowy-Borowski „Trzmiel”, Bolesław Budelewski „Pług”, por. Edmund Bukowski „Edmund”, mjr Jan Czeredys, por. Julian Czerwiakowski „Jurek”, Bolesław Częścik „Orlik”, mjr Hieronim Dekutowski „Zapora”, Adam Gajdek „Agata”, por. Stefan Głowacki „Smuga”, Marian Kaczmarek „Paweł”, ppłk Stanisław Kasznica „Maszkowski”, ppłk Aleksander Kita, mjr Bolesław Kontrym „Żmudzin”, por. Józef Kozłowski „Las”, Zygfryd Kuliński „Albin”, Stanisław Kutryb „Ryś”, kpt. Stanisław Łukasik „Ryś”, Józef Łukaszewicz „Kruk”, ppłk Antoni Olechnowicz „Pohorecki”, płk Marian Orlik, Henryk Roman Pawłowski „Henryk Orłowski”, por. Tadeusz Pelak „Junak”, ppor. pil. Edward Pytko, Karol Rakoczy „Bystry”, Eugeniusz Smoliński „Kazimierz Staniszewski”, kpr. pchor. Dionizy Sosnowski „Zbyszek”, por. Zygmunt Szymanowski „Jezierza”, mjr Ludwik Świder „Johann Puk”, kpt. Aleksander Tomaszewski „Al”, por. Edmund Tudruj „Mundek”, por. Wacław Walicki „Tesaro”, por. Arkadiusz Wasilewski „Biały”, Ryszard Widelski „Irydion”.

W uroczystościach pogrzebowych wzięli udział przedstawiciele najwyższych władz państwowych. Premier Ewa Kopacz mówiła na Powązkach, że „Żołnierze Wyklęci byli

jednym z ogniw w łańcuchu pokoleń, które walczyły o niepodległą Polskę w minionym stuleciu”. – Dzisiaj dokładamy starań, by wnikać w losy każdej z ofiar. By, jeśli tylko będzie to możliwe, nikt nie pozostał bezimienny. By komunistyczny terror z lat 1945–1956 nazwać, udokumentować i opisać ku przestrodze dla przyszłych pokoleń. By pamiętać i oddać hołd bohaterom. Dlatego tu jesteśmy – dodała.

Przebywający z oficjalną wizytą w USA prezydent Andrzej Duda napisał do uczestników ceremonii specjalny list. – Jako prezydent Rzeczypospolitej w imieniu całego narodu polskiego pochylam czoło w hołdzie dla poległych i zamordowanych żołnierzy drugiej konspiracji. Składając ich doczesne szczątki w panteonie-mauzoleum niepodległa Polska wypełnia chrześcijańską powinność i choć w niewielkiej części spłaca dług wdzięczności wobec swoich najwierniejszych synów. Pragnę podkreślić, że obecna uroczystość wieńczy pierwszy etap pracy poszukiwań na „Łączce”, lecz ich nie zamyka. Uważam za rzecz olbrzymiej wagi, by prace ekshumacyjne zostały dokończone, a wszyscy odnalezieni, zidentyfikowani i godnie pochowani – podkreślił Andrzej Duda.

Odnalezienie i zidentyfikowanie Żołnierzy Wyklętych-Niezlomnych było możliwe dzięki wspólnemu projektowi Instytutu Pamięci Narodowej, Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa oraz Ministerstwa Sprawiedliwości „Poszukiwania nieznanych miejsc pochówku ofiar terroru komunistycznego 1944–1956”. Od początku pracami poszukiwawczymi kieruje prof. Krzysztof Szwagrzyk.

Prace archeologiczno-ekshumacyjne w kwaterze „Ł” na cmentarzu Powązkowskim rozpoczęto latem 2012 roku. Do dziś ekshumowano w tym miejscu 198 osób. We wrześniu 2012 roku IPN razem z Pomorskim Uniwersytetem Medycznym w Szczecinie utworzył Polską Bazę Genetyczną Ofiar Totalitaryzmów. Do tej pory udało się zidentyfikować 40 osób, których szczątki odnaleziono na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach.

Wciąż aktualny jest apel IPN do krewnych ofiar komunistycznego terroru o zgłaszanie się i udostępnianie materiału DNA, co w przyszłości umożliwi identyfikację kolejnych ekshumowanych. Prace na „Łączce” będą bowiem kontynuowane. Prawdopodobnie na wiosnę przyszłego roku rozpocznie się kolejny etap prac ekshumacyjnych. W zbiorowych bezimiennych dołach leżą nadal szczątki kilkudziesięciu Bohaterów, wśród nich prawdopodobnie rotmistrza Witolda Pileckiego, generała Augusta Emila Fieldorfa „Nila” i płk. Łukasza Cieplińskiego.

Foto:

Piotr Gajewski, IPN

Piotr Molecki, Kancelaria Prezydenta RP

Jacek Domański